

Manel Marí: els versos que ens ha escrit

per Xavier Aliaga

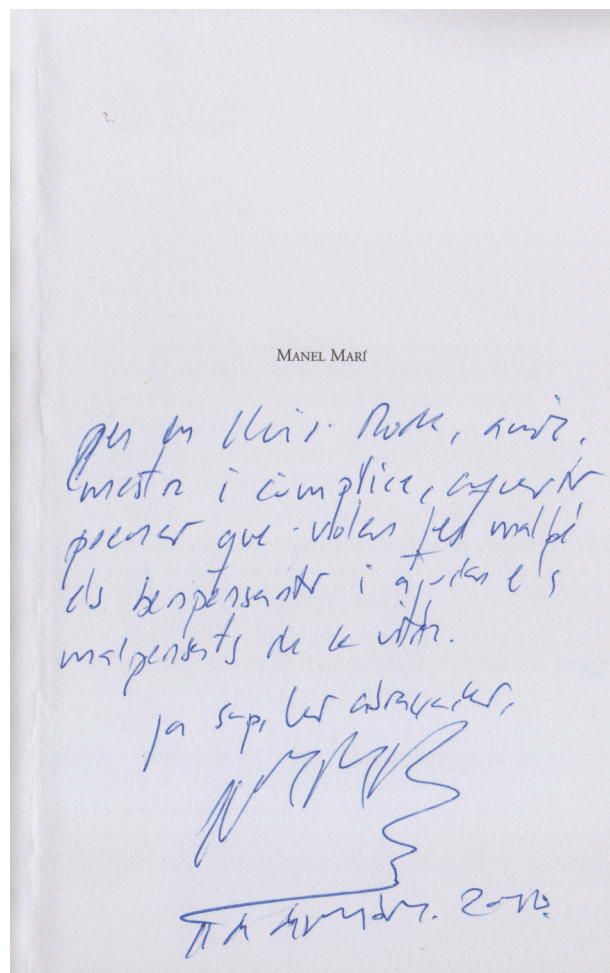
Quan va faltar el benvolgut Manel Marí, persona i poeta de l'estríp dels inoblidables, qui signa aquestes ratlles va escriure un obituari en el qual es lamentava pels versos que ja no ens podria escriure, metonímia d'una brillant carrera literària truncada però, també, expressió del dolor per les vivències que ja no podríem compartir. Una reflexió fruit de la frustració. De la ràbia. De la incomprensió.

La recança per l'absència de l'amic continua vigent, cou com un ferro roent les entranyes. Mai no acabarem de pair del tot l'estupefacció. Pel que fa a l'obra, tanmateix, crec haver desenfocat el que significa el llegat de Manel. Lamentant els versos que no escriurà faig menysteniment involuntari dels que ens va escriure.

Malgrat deixar-nos quan el seu talent s'expandia definitivament, l'obra que ens llega és d'un abast i una solidesa impròpies d'algú tan jove. Una desena de llibres, de perfils diversos, però sostinguts per un mateix fil poètic, profund i incitant, com la pròpia veu física de Manel, que semblava sorgida de les profunditats, d'un lloc més enllà de les arrels. Una veuassa que ens devastava en els recitals amb la seua força estètica i expressiva.

Arran de la publicació de *Grans èxits* (Moll, 2010), l'irònic títol que contenia l'antologia compartida amb tres grans poetes i còmplices de Manel, Sebastià Alzamora, Pere Joan Martorell i Josep Lluís Aguiló, Miquel Cardell feia un perfil en el qual expressava la idea anterior d'una altra manera. "A primer cop d'ull, hi ha alguna cosa com d'antic,

Dedicatòria de Manel Marí al seu amic Lluís Roda d'un exemplar del llibre *Grans èxits* (Moll, 2010), antologia compartida amb Sebastià Alzamora, Pere Joan Martorell i Josep Lluís Aguiló.

d'arcaic, en l'aparença de Manel Marí, alguna cosa que et fa pensar en una manera de viure molt a prop de les veritats elementals de la terra", deia. Una mena de pagès, pastor o pescador.

Amb tot, com aclaria el mateix Cardell, Manel era "un poeta essencialment urbà", que tenia la ciutat com a escenari i el trànsit vital i vitalista com a benzina dels versos. Així i tot, aquell atavisme que transmetia la veu i l'aparença, com

algú que té marcades en la pell les arrugues i els plecs de l'ànima d'una generació sencera, era ben present en els versos. Els seus poemes eren reflex de la tradició poètica, de les Illes i més enllà. Però també tenien una modernitat exultant. Una dualitat present en un discurs al qual un talent fora mida acabava donant forma.

Hi ha gent més habilitada que jo per teoritzar sobre la poètica de Manel, però el que he volgut és triar

Manel Marí, el 1995 (fotografia: Marta Garcia Marí, arxiu familiar)

poemes i versos per mostrar algunes de les moltes cares de l'escriptor. Que Manel era un poeta molt ben dotat (i format) es veia des del principi, amb l'iniciàtic *Poemes en gris* (1999), un llibre que ja mostra les costures del vestit, la força de les imatges i el material agafat de l'experiència, curta però intensa, ja en aquell moment.

Com qui abraça l'instint d'una
[nostàlgia invicta
entretinc les carícies lentament
[sobre el vidre
insistent a gronxar
els dos dits de cervesa que esperen
[i conspiren
procurant-me un final de tot més
[agre encara.

Una visceralitat refinada en el següent llibre, *Poemari de descortesia* (2000), en el qual va creixent la capacitat de sacsejar-nos amb fragments de realitat atrevits i expressius: "Ets al formol dels mots –potser no ho sabràs mai, / que et pessigo els mugrons sovint amb el bolígraf", escriurà. Abans, ens havia bufetejat amb aquestes paraules:

Recordo un altre instant d'allò que
[era estimar-te:
mossegàvem sense esma les
[cireres
i escopíem pinyols
per sobre els nostres cossos que
[sagnaven.

Manel també era capaç d'enfrontar-nos a una mena de realisme brut poetitzat, de mostrar cruament els ambients tavernaris tan presents en la seua obra. Com en aquest fragment pertanyent a un poema de *Patrimoni dels dies* (2001), que forma part d'una de les seues etapes més frenètiques de publicació:

Aquest bar s'ha bastit d'un mal
[rovell,
de suor, d'humitat i cafetera,
del davantal sollat de la cambrera,
de l'oli de fregir, vescós i vell,
(...)

No confoneu la cruesa amb l'abaltiment. La seua era una poètica vital, on el goig de viure i d'explorar el present ocupava un lloc central, la seua singular visió hedonista que ens porten poemaris com *Deshàbitat* (2004):

Cal desoir el rovell del temps,
no prendre part de la desfeta,
no recordar, eh, revoltar-se
contra el presagi d'hipoteques,
contra nostàlgies prematures,
(...)

Pulsió vital prenyada de vegades d'una mirada més agra i feréstega, com la que fustiga l'obscur *No pas jo* (2004), tal vegada, un dels seus millors poemaris. El poema "No ho ajornem" n'és una mostra:

Deixa-la anar, l'esperma, nega't
[a concedir la decadència
un altre ostatge, un mut, un
[mans,
deixa-la anar, negar les cuixes,
no alberguis el paràsit, nega
l'esclau, l'obre de la pandèmia.

Disciplinadament, però,
naixen encara al·lots amb dents,
amb urgència lactant i víctimes.

També tinc debilitat per un llibre com *El tàlem* (2008), amb el qual passejarem la ciutat amorosits, seduïts per aquells poemes escrits des del "nosaltres" però que ens interpel·laven com poques creacions poètiques en la nostra llengua. "Cafè Madagascar" era un dels pasatges amb capacitat de desarmar:

Ja saps, sense cautela, que és com
[vénen les rauxes,
m'he jugat l'equilibri només a
[aquesta carta:
la carta d'estimar-te, però amb
[presses,
la carta de l'incendi, però amb tu.

Si haguessis vist la tarda
[despullant les acàcies
a la plaça del parc de qualsevol
[tardor
potser ja ho comprendries,
que t'he anat estimant només a
[mitges.

Amb la perspectiva que va donant el temps, tanmateix, comence a confirmar la impressió que *Tavernàries* (2016) era el seu cim provisional i, malauradament, l'escalada final. El llibre que millor expressa l'itinerari vital i filosòfic del poeta, on la reflexió menja l'espai de les imatges. I que Manel resumeix amb un vers citat de J. V. Foix: "Si pogués acordar raó i folia". En aquell llibre, Manel ens deixava un involuntari testament vital:

Amb tot el que he begut potser ja
[va sent l'hora
que ho aneu fent vosaltres, lectors,
[que sigui el vi
qui restauri el llindar del que
[voleu sentir
o d'allò que voldríeu dir en un
[moment de febre,
reclameu que un espasme sincer
[us esmeni els dogmes
sense embolcalls amables.
[Collons, planteu-li cara
al seny fossilitzat! Beveu, i
[destruïu-lo!

Beveu, sí, abans i després de llegir els versos que ens va deixar.

XAVIER ALIAGA I VÍLLORA ■
Xàtiva, 22 de juny de 2020